

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р. Людмила Бойкова Дикова

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Докторска програма: „Финанси, застраховане и осигуряване“

Автор: Марек Воланин

Тема: *ОПТИМИЗИРАНЕ НА ЧОВЕШКИТЕ, МАТЕРИАЛНИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ РЕСУРСИ НА ПЕРИФЕРНАТА ГМИНА*

Научен ръководител: проф. д.ик.н. Игор Бритченко

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 132 от 22.03.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н Борис Велчев съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *ОПТИМИЗИРАНЕ НА ЧОВЕШКИТЕ, МАТЕРИАЛНИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ РЕСУРСИ НА ПЕРИФЕРНАТА ГМИНА* за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е Марек Воланин – докторант самостоятелна подготовка с научен ръководител проф. д.ик.н. Игор Бритченко от ВУЗФ.

Предадените от Марек Воланин материали включват документи по представен опис:

- ❖ Списък с публикации
- ❖ Декларации
- ❖ Резюмета на публикации
- ❖ Автобиография
- ❖ Справка за изпълнението на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС доктор
- ❖ Автореферат
- ❖ Дисертационен труд
- ❖ Заповед за Жури
- ❖ Презентация

Докторантът е приложил 5 публикации в колективни монографии и 5 публикации в научни издания.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Марек Воланин е роден на 9 юли 1958 г. в Згожелец. Женен е и има двама сина. Завършил е магистратура по икономика, педагогика, управление на образованието в местното самоуправление и местна администрация.

Започва професионалната си кариера през 1978 г. в електроцентралата Turów, по-късно във FAMAGO Zgorzelec, на бормашина и по-късно като технолог. От 1980 г. командир на отряда на ZHP. "Военни заселници" в Згожелец. През 1990 г. той отива да работи в основното училище в Żarska Wieś, където преподава математика и физическо възпитание като учител. През 1993 г. началникът на образованието в Jelenia Góra му поверява функцията на директор на основното училище в Jerzmanki. На 1 октомври 1995 г. той става инспектор по образованието и след като разширява задачите си, за да включи насърчаването и развитието на общината, той става началник на отдела за образование, насърчаване и развитие на общината. На 1 февруари 2010 г. ръководителят на Комуната му поверява длъжността Секретар на Комуната Згожелец, която той заема до 31

март 2015 г. На 1 април 2015 г. той е назначен за заместник-ръководител на Комуната Згожелец.

През 2002 г. той става общински съветник на Згожелец, където е председател на Градския съвет, а през 2006-2014 г. е заместник-председател на Градския съвет на Згожелец.

Спортен активист. През 1995 г. основава Студентския спортен клуб по борба в Йерзманки, чийто президент е и до днес. През 1998 г. той е основател и продължава да бъде секретар на Студентския спортен клуб към MDK Zgorzelec. Съавтор на проекта на Европейския образователен и културен център Zgorzelec-Goerlitz Meetingpoint Music Messiaen, реализиран в Stalag VIIIA.

Марек Воланин е с трудов опит, подходящо образование и трайно фокусирани научни интереси в областта на обявеният от вуза конкурс.

Не познавам лично кандидата.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Авторът е обосновал актуалността на тематиката. Фокусирането на автора върху темата за местното самоуправление касае практически всеки жител на Европейския съюз, в който децентрализацията е основата за демократичния живот на гражданите, тъй като всеки гражданин е част от дадена общност с местно самоуправление. Въпросната принадлежност не е свързана с регистрация или официално членство в общността, всъщност тя не зависи от самия жител. Сам по себе си фактът, че той живее на дадена територия определя принадлежността му към местното самоуправление. В Европейския съюз има над 97 000 общини, които се различават по обхват, население и форма на финансово управление. Селските самоуправляващи се общини представляват най-голямата група сред общинските самоуправления.

Дисертационният труд изпълнява своята цел да анализира ролята на селските органи за самоуправление в децентрализираната система за

управление на обществените блага. Наблюденията върху промените в тяхното функциониране и текущият анализ на данните вдъхновяват автора да систематизира информацията за тези структурни единици на местното самоуправление, като проведе серия тематични изследвания и проучи една от подгрупите на общинското управление – периферните гмини като подгрупа селски общини в Полша.

4. Познаване на проблема

Докторантът Марек Воланин демонстрира отлични познания както по отношение на теоретичните аспекти на разплащанията, така и практическите им приложения. Библиографията на дисертационния труд включва общо 333 заглавия, в това число: 264 монографии, изследвания и научни статии, 23 нормативни източници, 46 заглавия на онлайн източници. Работата съдържа 29 таблици, 28 графики и 2 диаграми. Освен това дисертационният труд включва 18 приложения, 13 от които представляват обобщени таблици с данните, получени от анкетното проучване. Авторът е направил задълбочен анализ на използваната литература, на базата на който са дефинирани основните понятия, формулирани са основните хипотези и очертана методологията на изследването.

Извършен е анализ на показателите, които обуславят особеностите на развитието на периферните гмини; посочването на най-важните аспекти за подобряване живота на жителите им в близко бъдеще; посочването на факторите, които характеризират селските периферни гмини; местните и националните успехи на периферните гмини; техните силни страни; природозащитната им дейност и позициите на представителите на гмините относно обединяването им с градовете – това е обемът от данни, който позволява да се изгради картина на периферната гмина през 20-те години на XXI век. Събраните данни позволяват да се очертае образа на полската периферна гмина като особен тип общинско самоуправление.

5. Методика на изследването

За всяка дисертация е важно да бъдат подбран подходящ методически инструментариум, за да се обработи, обобщи и анализира събраната информация, с която да се докаже тезата на автора. Използваните подходи и методи в конкретния случай за постигане на целите на изследването са количествени и качествени.

Използваните методи за изследване са приложени за извличане на максимално количество качествено нови знания, информация и мнения от анкетираните субекти. Основният качествен метод, използван в изследването, е онлайн анкетно проучване с отворени и затворени отговори.

Целта на количествените изследвания не е да покаже колко изучавани структурни единици разсъждават по един или друг начин, а да изясни кои видове дейност, нагласи и очаквания спомагат за по-доброто разбиране на резултатите от изследователския процес. С помощта на количественото изследване се измерват събития, насоки на дейността, мащаби и фактори, влияещи върху изучаваното явление.

Считам, че избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 225 страници и се състои от: титулна страница, съдържание, три глави, изводи и заключения, използвана литература, списък научни публикации, списък с интернет източници, списък с документи, закони и постановления, списък с таблици, графики и диаграми, приложения (съпоставяне на данни), използвани акроними и съкращения.

Трите глави на дисертационния труд са тематично свързани и се състоят от съответните подраздели. Първа глава съдържа десет раздела, втора – девет раздела, а трета глава – шест раздела.

Библиографията на дисертационния труд включва общо 333 заглавия, в това число: 264 монографии, изследвания и научни статии, 23 нормативни източници, 46 заглавия на онлайн източници. Работата съдържа 29 таблици, 28 графики и 2 диаграми. Освен това дисертационният труд включва 18 приложения, 13 от които представляват обобщени таблици с данните, получени от анкетното проучване. Гмините са съпоставени в съответните обобщени таблици по войводствата, към които спадат. Във всеки списък има по 15 таблици. Общо са съставени 195 таблици, в които е събрана цялата информация, получена от периферните гмини, участвали в изследването. От своя страна финансовите данни са събрани във вид на пет сводки. Всяка от тях съдържа по четири блока с таблици, класифицирани по 13 войводства, както и обобщена таблица (списък № 17 включва 14 войводства). Общо в списъците са представени 266 таблици.

Така представения дисертационен труд ми дава основания да приема, че дисертационният труд на докторанта Марек Воланин съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната научна област и способности за самостоятелни научни изследвания.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

След подробно запознаване с дисертационния труд на Марек Воланин бих отбелязала, че приемам като цяло търсените и постигнати от дисертанта научни и научно-приложни приноси, които формулирам в този вид:

Значимостта на дисертационния труд в теоретичен план се изразява в предоставянето на науката на синтез от въпроси, свързани с функционирането на периферните гмини в Полша, и формулирането на насоки и прогнози за по-нататъшно и устойчиво развитие на крайградските селски гмини и определянето на ролята им. Представени са данни за това в каква степен

периферните гмини изпълняват своите задачи, как те биват оценявани според съответните индикатори и как биват оценявани от общностите в местните самоуправления. Презентирани са се също така резултатите, насоките за развитие и управление на ресурсите.

Значимостта на дисертационния труд в практически план се съдържа в разкритите проблеми, свързани с функционирането на общинското самоуправление. Това е един от първите дисертационни трудове в Европейския съюз, представящ изследване за гмините, разположени около градовете. На практика това позволява да се опознаят най-ефективните мерки за активиране, които предприемат периферните гмини. В дисертационния труд се посочва и необходимостта за решаване на проблема с опитите за анексия на развитите периферните гмини от страна на съседни градове чрез изнасяне на съдебни решения или промени в законодателството. В този смисъл дисертационният труд може да стане основание за предприемане на действия и законодателни решения за защита на трийсетгодишното наследство на периферните гмини.

Научните и приложните приноси в дисертационния труд отразяват постиженията на докторанта и са атестат за неговите научни интереси.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е приложил 5 публикации в колективни монографии и 5 публикации в научни издания.

Публикациите са по темата на дисертационния труд и като цяло позволяват да се получи прецизен фокус върху акценти от дисертационния труд и дават необходимата публичност на научните приноси и на авторските постижения и допълват развитието на научната теория в тази проблематика.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Научните публикации по темата на дисертационното изследване са в достатъчен обем и притежават неоспорими изследователски достойнства.

С представените публикации и с дисертационния си труд кандидатът изпълнява националните минимални изисквания, залегнали в Закона за развитието на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане за придобиване на ОНС „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

10. Лично участие на докторанта

Към момента на изготвяне на Рецензията няма информация, която да дава основание да се поставя под съмнение автентичността на представените за разглеждане дисертационен труд и научни публикации.

Прегледът на дисертационния труд показва, че той е резултат на лично участие, използваните източници коректно са цитирани и не откривам плагиатство.

11. Автореферат

Авторефератът е изготвен в съответствие с добрите академични практики и коректно отразява в сбит вид същността на дисертационния труд.

Авторът има научни публикации по темата на дисертацията. Текстът на автореферата отразява напълно съдържанието и съответства на тезите, развити в дисертацията.

12. Критични забележки и препоръки

Считам, че предложеният научен труд има неоспорими достойнства и авторът се очертава като значим изследовател на тази проблематика. Въпреки ограничените данни, докторанта е успял да формира добра емпирична база за да изследва проблема и това прави дисертацията значима за теорията доколкото създава възможност за по-нататъшни сравнителни изследвания.

Нямам критични бележки върху дисертационния труд, а по-скоро препоръка: възможно е на следващ изследователски етап да се разшири обхвата на изследването.

13. Лични впечатления

Не познавам лично докторанта. Нямаме съвместни публикации и разработки. Впечатленията ми са от дисертационния труд, автореферата и публикациите по дисертацията. Те показват, че докторанта притежава задълбочена теоретична подготовка и доказана способност за самостоятелни научни изследвания.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам представяне на резултатите и в специализирани международни издания с ИФ/ИР, което ще позволи по-висока видимост на научните резултати и ще създаде условия за по-интензивна цитируемост.

Участието в международни научни конференции и преимуществено публикуване на английски език, ще доведе до по-голяма разпознаваемост в научните среди и популяризиране научните изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за разглеждане дисертационен труд представлява актуално научно изследване. Той отговаря напълно на изискванията към подобен род научни разработки и притежава безспорни научни качества. Публикациите по темата допълват образа на кандидата като задълбочен специалист със сериозни познания от практиката, които тя съчетава с отлично познаване на съществуващата към момента теория в областта на избраната от нея тема.

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят

на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът Марек Воланин **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Марек Воланин в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика, докторска програма: „Финанси, застраховане и осигуряване“.

05.05.2023 г.

Рецензент: доц. д-р Людмила Дикова